

allemaal kleurtjes

•Nodig:

zw-wit en gekleurde krantenfoto's, loepje.
Per leerling een geplastificeerd voorbeeld van
bovenstaande afbeelding (pdf-pagina 4).

Voorbeelden van (mis)drukken in kleur.

zw-wit kopie van invulmodel op tekenpapier.

plakkaatverf: magenta, blauw, geel en zwart
en een klein beetje 'rood'.

•Verfborden, penselen en een jampotje.

De ronde aquarelpenselen met nylon haren, naadloze bus en gelakte steel van Robbelien in Swalmen zijn uiterst geschikt voor deze klus. (www.robbelien.nl)

Allemaal kleurtjes

• vanaf groep 5

Begin:

deze les is bedoeld om de leerlingen wat elementaire kennis bij te brengen over kleur. Immers als je weet wat er gebeurt bij het mengen van verf, ben je beter af.

Ik geef de instructie frontaal aan een klein groepje. De leerlingen hebben, om wat meer bij de materie betrokken te worden, allemaal van thuis een kleurenfoto uit een krant meegebracht. Zelf leg ik wat zwart-wit foto's, eveneens uit kranten, klaar.

Aan het begin van de les test ik even of een leerling misschien kleurenblind is, zonder deze term overig expliciet te noemen. Ik vertel dat er mensen zijn die in de cirkels van het instructieblad 'allemaal kleurtjes' getallen kunnen zien en laat de leerlingen die getallen opschrijven. Ze ervaren dit als volkomen normaal, maar ik had één leerling die deze getallen niet bleek te zien. Daar gaf ik ogenschijnlijk geen bijzondere aandacht aan, maar verwees dit feit later wel even door naar de klassendocente. Tijdens het schilderen bleek deze leerling inderdaad geen nuances te kunnen onderscheiden in rood en groen. Leg hierop beslist niet teveel nadruk om te voorkomen dat je zo'n leerling tot uitzondering maakt.

De theorie:

Omdat de leerlingen wel eens met verf gewerkt hebben, stel ik het probleem: 'hoeveel kleuren zwart en grijs heeft de drukkerij van de zwart-wit foto gebruikt om de krant te drukken?' Je ziet namelijk allerlei grijstinten en dus ligt het voor de hand dat er ook met meerdere grijzen gedrukt wordt.

Nadere uitleg volgt als de leerlingen met een loepje de zwart-wit foto bekeken hebben. Ze ontdekken dan dat alles in één 'kleur' zwart is gedrukt, maar dat je puntjes ziet met veel of weinig wit ertussen.

Vervolgens leg ik de link met de meegebrachte kleurenfoto. In een krant zijn de rasterpuntjes beter te zien dan bij gewoon drukwerk. Weer wordt er door een loepje gekeken en dan ontdekken de leerlingen waarschijnlijk de drie hoofdkleuren en zwart. Zelf gebruik ik in dit stadium nog niet het woord 'primaire kleuren'. Als je bij een drukkerij wat voorbeelden van misdrukken kunt krijgen, wordt het vanzelf allemaal nog duidelijker.

Vervolgens meng ik wat geel en blauw, hetgeen groen moet opleveren, geel met 'rood' wat leidt naar oranje. Als je vervolgens 'echt' rood met blauw mengt, krijg je geen paars, maar een soort bruin. Dit probleem hebben de kinderen waarschijnlijk al eens eerder ervaren. In de kleur rood zit namelijk een kleine hoeveelheid geel. Alle drie primaire kleuren samen leveren bruin op.

Nu kom ik met '*magenta*' op de proppen, dezelfde kleur die ze hebben gezien toen ze de krantenfoto's in kleur bekeken. Als je magenta mengt met blauw, krijg je prachtig paars. De mengkleuren die ze gaan gebruiken bij de praktijkoefening zijn dus: magenta, (citroen)geel en blauw.

Op het instructieblad staat ook nog een kleurenfoto met groot raster en die levert met de loep een nog beter voorbeeld op. Zelfs zonder loep kun je de puntjes goed zien.

Als je wat 'misdrukken' kunt laten zien van kleuren-drukwerk, het liefst compleet met paskruisjes en kleurenblokjes, gaat er een wereld voor de kinderen open.

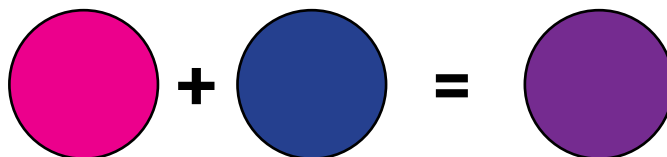
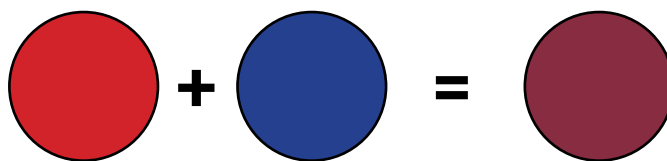
Wijs ook even op de afbeelding '4 kleuren in een printer' en '4 kleuren verf'

Ten slotte is het aardig om de bijgevoegde kleuren-cirkel eens door te nemen, want hieruit blijkt dat je alle kleuren kunt maken met deze drie basiskleuren magenta, geel en blauw. Het mengen met wit, hetgeen pastelkleuren oplevert kun je ook nog even noemen en met zwart wordt alles donker.

De oefening:

Een deel van de oefening is het beheersen van het penseel en daarom laat ik de kinderen 'binnen de lijntjes' schilderen. Zowel de kleuroefening als het invullen van de vormpjes is bepaald niet creatief te noemen, maar deze les is uitsluitend bedoeld om wat basisbegrip over kleuren bij te brengen.

Om te leren hoe je nauwkeuriger schildert door het vel papier af en toe te draaien, toon ik een eenvoudig voorbeeldje. Wanneer je probeert om binnen de lijnen van een dubbele *s* te schilderen, krijg je het punt waarop het penseel zich tussen de lijn en het oog bevindt. Op dat moment zie je de lijn niet en dan gaat het gewoonlijk 'verkeerd'. Dit is in de tekening rechts het geval tussen *a* en *b*. Ik doe dit voor en draai op het juiste moment het papier waardoor de lijn steeds zichtbaar blijft.

De plaatjes van de invuloefening komen van:
<http://www.schoolplaten.com>

De verfborden waarop wat magenta en een klein kloddertje blauw plus per leerling een jampotje met water staan klaar en als ze het geprinte voorbeeld zien en de verfinstructie hebben gehad, gaat het meestal van een leien dakje. ***Laat ze vooral een klein beetje water gebruiken tijdens het schilderen.***

► Bij het begin van de tweede serie, die van geel naar magenta, moet het water verversd worden omdat er anders spoortjes blauw in de verf komen.

► Ook bij de reeks van geel naar blauw mag er helemaal geen magenta in het water zitten, dus weer verversen.

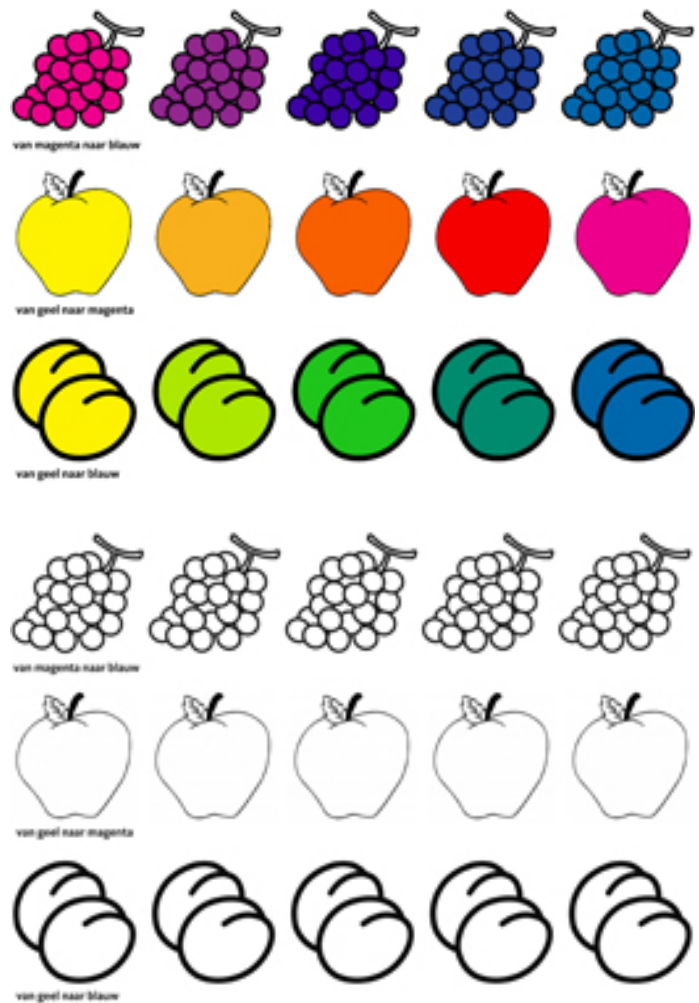
Het is nodig om de schildervoorbeeldjes te printen op tekenpapier. Niet elk kopieerapparaat is hier blij mee. Zelf heb ik de printjes gemaakt op stevig tekenpapier met behulp van een laserprinter. Kopieerpapier is voor verfoefeningen niet geschikt. Het is te dun en bobbelt meteen.

► Leer de kinderen aan dat ze hun penseel tussen de bedrijven door niet met de haren naar beneden rechtop in de jampot met water zetten. De penselen gaan zo veel langer mee.

De printmodellen van pagina 4 en 6 zullen waarschijnlijk niet 100% overeenkomen met de schilderresultaten, maar ze zijn slechts bedoeld als indicatie. De mooiste schilderresultaten geven echt magenta, cyaan (blauw) en citroengeel.

**<http://www.robbelien.nl/shop/> plakkaatverf
Ecola 359; e 11.02 incl. BTW.
Ecola 501; e 11.02 incl. BTW.
Ecola 205; e 11.02 incl. BTW.**

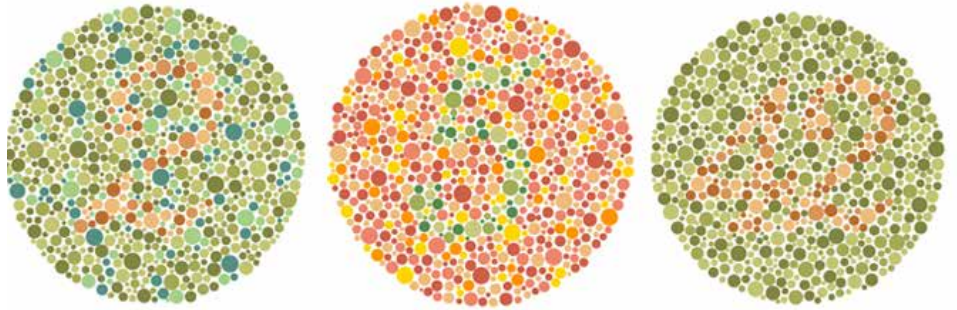
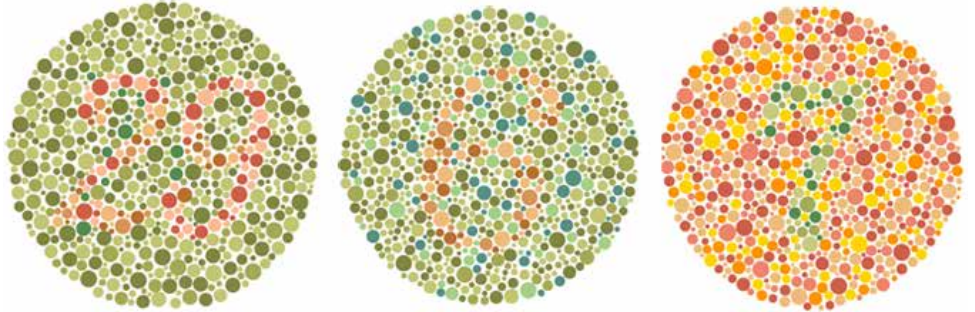
Ook zonder al deze kleurtheorie kunnen kinderen uiteraard prima schilderen, zoals het plaatje van mijn kleindochter van vijf hiernaast bewijst. Het verschil tussen rood en magenta had ze wel snel door. Vanaf groep vijf zijn de meeste kinderen echter rijp voor wat verdieping. Het is natuurlijk zaak om de oefening zo snel mogelijk te laten volgen door een opdrachtje waarin een beroep wordt gedaan op hun creativiteit waarin ze het geleerde kunnen toepassen.

allemaal kleurtjes

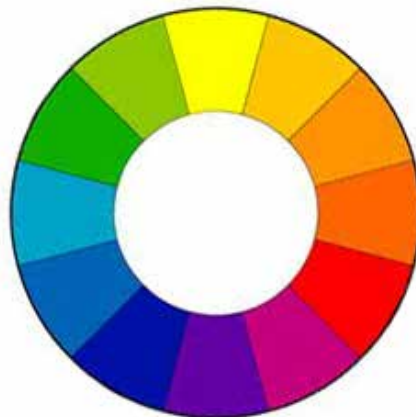
4 kleuren in een printer

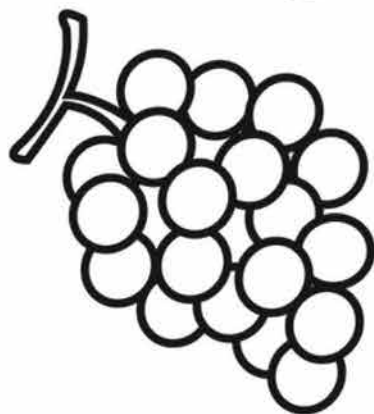
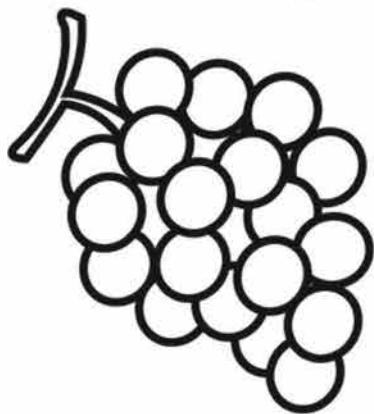
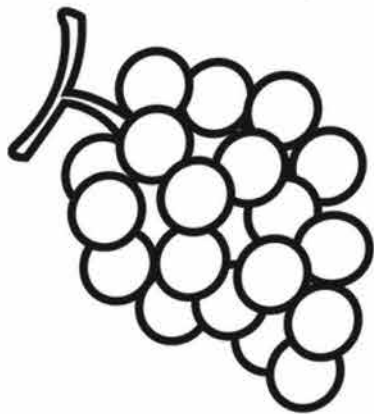
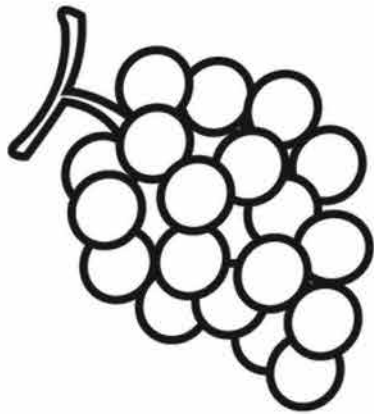
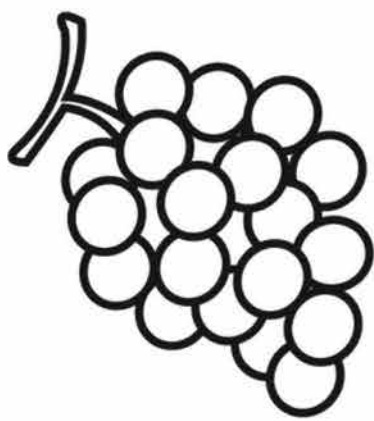
4 kleuren in de krant

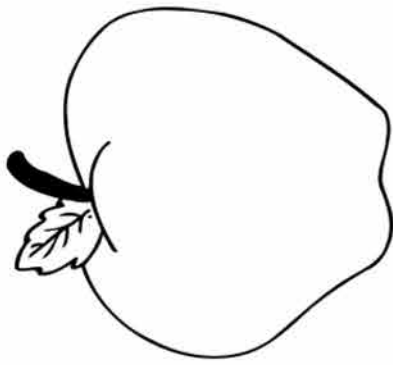
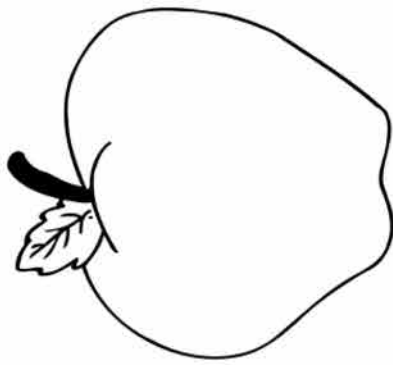
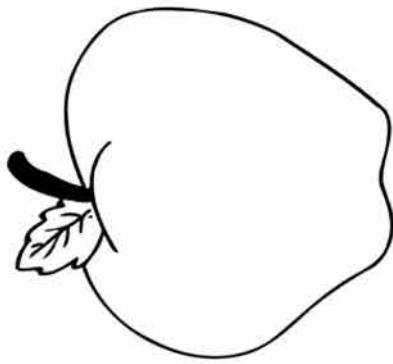
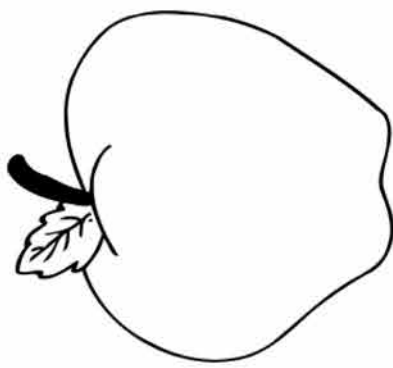
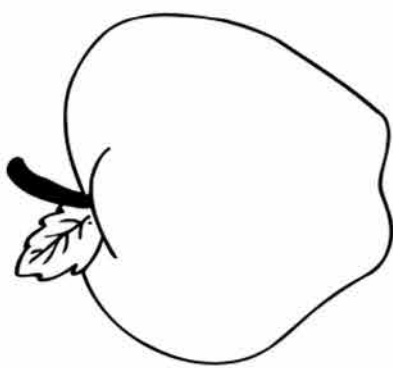
4 kleuren verf

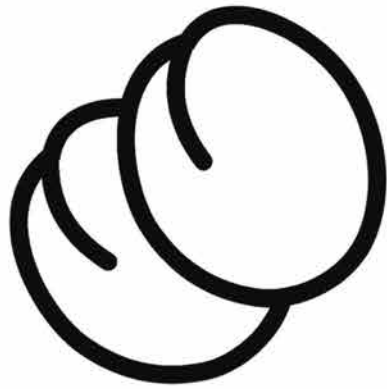
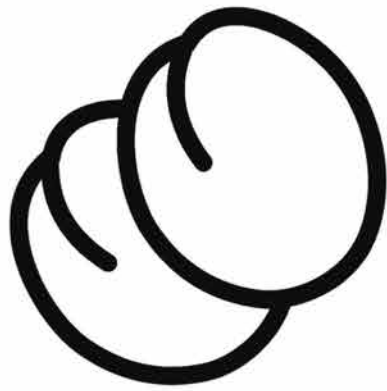
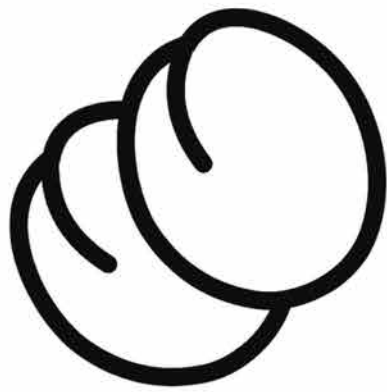
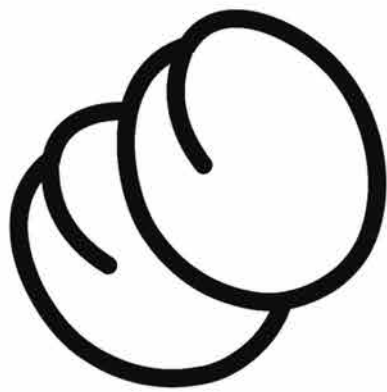
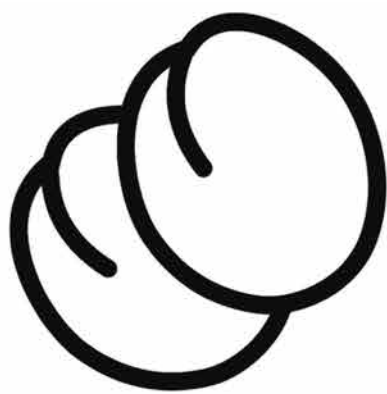
kleurencirkel

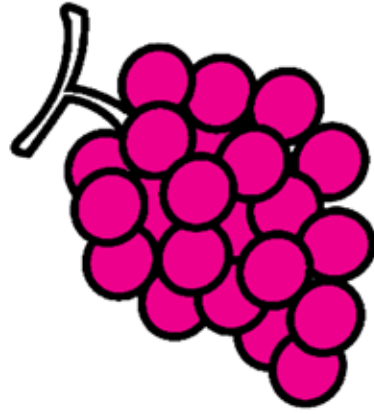
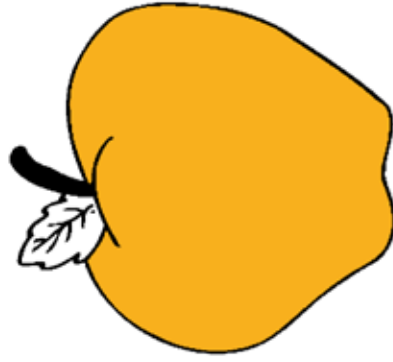
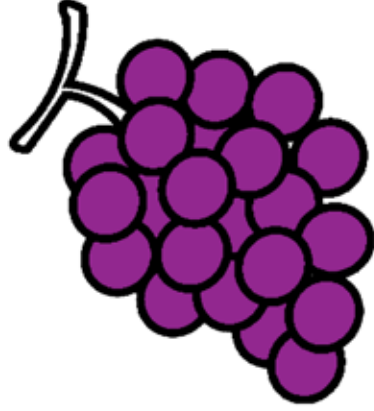
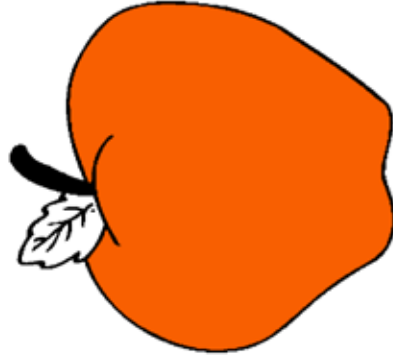
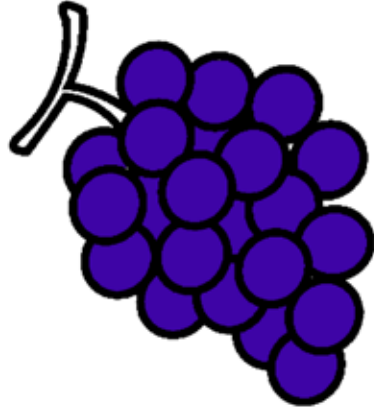
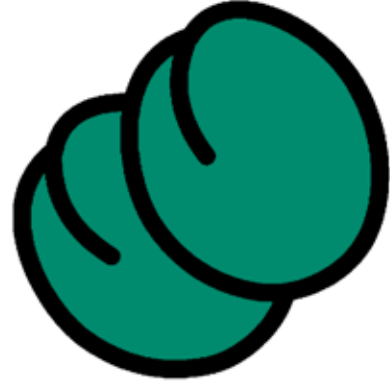
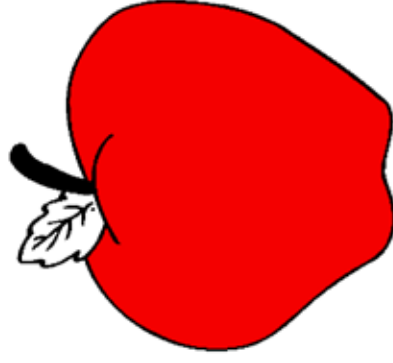
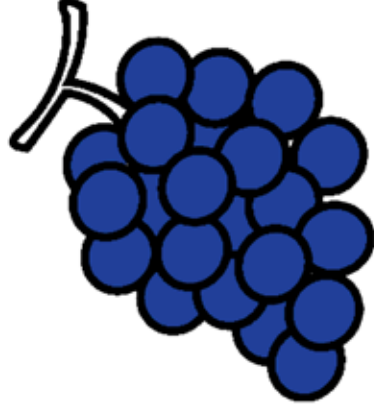
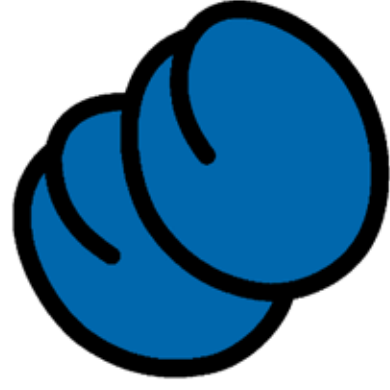
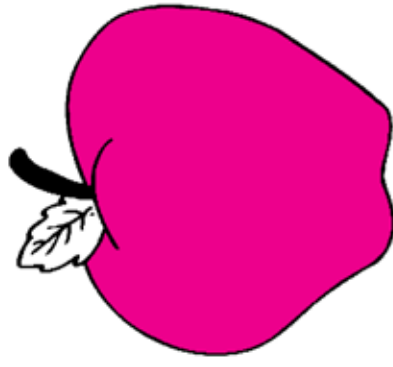
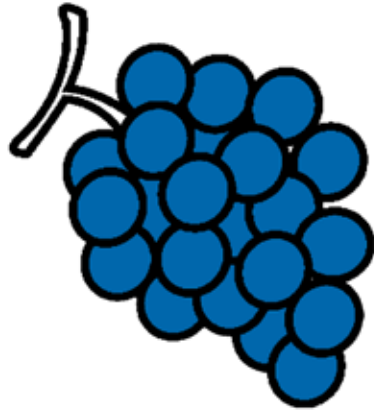
van magenta naar blauw

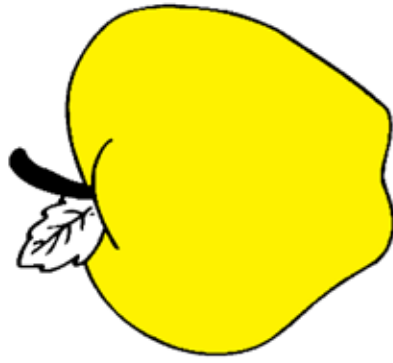
van geel naar magenta

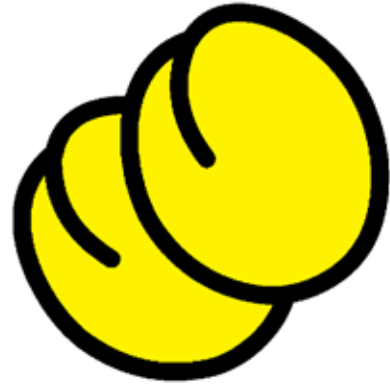
van geel naar blauw

van magenta naar blauw

van geel naar magenta

van geel naar blauw